Fontys › FOR SOCIETY

HANDLEIDING

PRAKTIJKLEREN IN HET BUITENLAND

FONTYS MENS EN GEZONDHEID

Simone Egberts, Suzanne Mulder en Femke Stijnen

Inleiding

Deze informatie over het praktijkleren buitenland geldt voor studenten die tijdens hun EvL 7 of eventueel EvL 10 op stage willen naar het buitenland.

De volgende informatie kan hier worden terug gevonden:

- hoe de student een stageplaats in het buitenland kan aanvragen;
- wanneer de student hiervoor in aanmerking komt;
- hoe de student zich kan voorbereiden op de stage buitenland op korte en op lange termijn;
- waar de student aan moet denken als de tijd voor het vertrek is aangebroken.

Uiteraard kunnen er na het lezen van deze informatie vragen onbeantwoord blijven. De student kan met vragen altijd terecht bij de docenten die de plaatsen in het buitenland voor praktijkleren regelen en begeleiden.

De informatie in deze brochure is gebaseerd rondom praktijkleren in het buitenland vanuit de opleiding en op ervaringsgegevens van studenten. Voorafgaande de stage wordt er van de student verwacht deze brochure goed te lezen alvorens een aanvraag voor praktijkleren buitenland te doen.

Simone Egberts, Suzanne Mulder en Femke Stijnen

Waarom stagelopen in het buitenland?

Stagelopen in het buitenland kan verschillende doelen dienen. Het kan zowel persoonlijk als beroepsmatig een verrijking zijn. Doordat de student in contact komt met mensen uit andere culturen leert zij/hij veel over hoe in andere samenlevingen o.a. zorg wordt gegeven.

Naast het kennismaken met cultuurspecifieke zorg en de factoren die de zorg beïnvloeden, leert de student ook de gezondheidszorg in het land kennen. Door hiervan kennis te nemen en direct in het systeem te participeren leert de student hoe daar de gezondheidszorg is georganiseerd en hoe die ter beschikking staat van de bevolking. Dit is vaak totaal anders dan in Nederland.
Door de overeenkomsten en verschillen in de gezondheidszorg kritisch te zien, te ondervinden en te bevragen doet de student een rijke persoonlijke en beroepsinhoudelijke ervaring op. Deze ervaring kan van belang zijn voor het toekomstige beroepsmatig handelen, zowel in eigen land (internationalisation@home) als elders in de wereld.
Van de student vraagt praktijkleren in het buitenland om bepaalde kwaliteiten zoals zelfstandigheid, flexibiliteit, creativiteit, assertiviteit en doorzettings- en uithoudingsvermogen hebben. Voor veel studenten is stagelopen in het buitenland een levenservaring die kan bijdragen tot persoonlijke groei en ontwikkeling.

PERIODE VAN PRAKTIJKLEREN IN HET BUITENLAND

Stagelopen in het buitenland vindt in principe plaats tijdens EvL 7. Een buitenlandstage binnen EvL 10 is eventueel mogelijk, maar wordt per individuele situatie beoordeeld.
De voltijdse studenten lopen 18 weken stage van gemiddeld 28 uur per week. De overige uren worden besteed aan onderwijs, onderwijsactiviteiten en zelfstudie. De totale stagetijd is 504 uur exclusief de lesactiviteiten. Mocht er afgeweken worden van bovenstaande eisen dan zal dit altijd in overleg gaan met de coördinator, werkveld en de student.

Onderwijs tijdens de stage

Bij een stage in het buitenland worden de docentafhankelijke bijeenkomsten anders vormgegeven. Deze vinden plaats via Microsoft Teams. De docentpraktijkleren (DPL'er) maakt de planning hiervoor, waarbij de student gekoppeld wordt met andere studenten die in het buitenland stagelopen. Deze studenten zijn peers van elkaar tijdens de praktijkleerperiode. De studiebelasting zal hetzelfde zijn. De contactmomenten met de docent zullen korter maar frequenter zijn dan in het reguliere traject, omdat deze in een kleiner groepsverband en online plaatsvinden.

LEERPLANSCHEMA

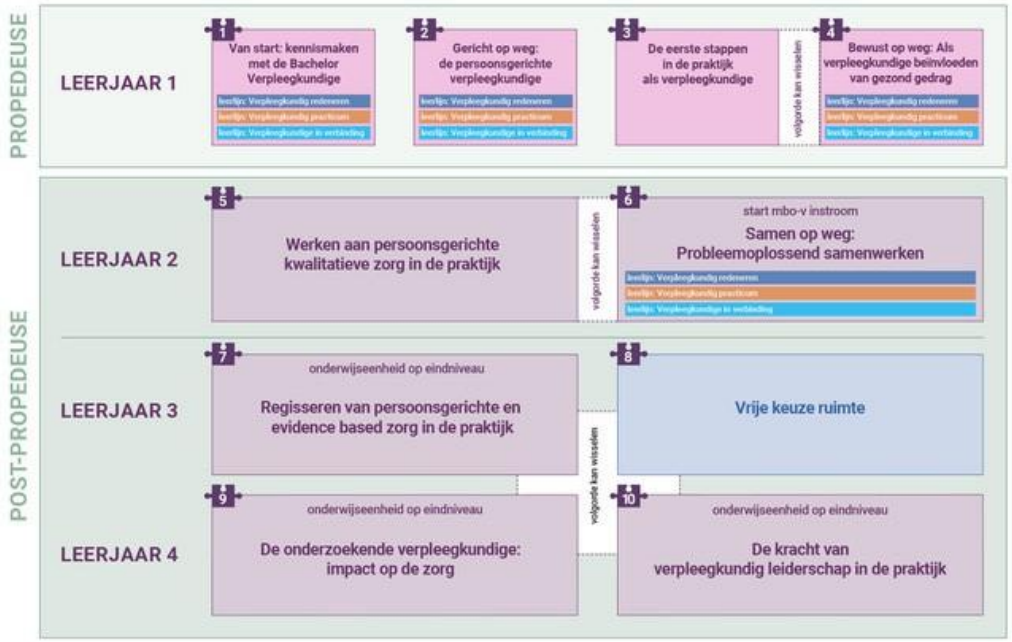

Voordat een student op buitenlandse stage gaat, dient een aantal stappen te worden doorlopen voordat een definitieve 'GO' wordt ontvangen.

AANVRAGEN VAN TOESTEMMING VOOR PRAKTIJKLEREN IN HET BUITENLAND

Om in aanmerking te komen voor een buitenlandstage dient de student:

- de propedeuse te hebben behaald;
- EvL 3 en EvL 5 met een voldoende te hebben afgerond (zie ook de *Handleiding Praktijkleren* op stagepleinzorg.nl);
- een oriënterend gesprek met de coördinator buitenlandstage te hebben gevoerd;
- een motivatiebrief, curriculum vitae en plan van aanpak tot vertrek te hebben ingediend;
- te beschikken over een positief advies van de studentcoach;
- te beschikken over een positief advies van de meest recente DPL'er;
- te beschikken over een positief advies van de studentconsulent.
- de benodigde gegevens te verstrekken en deze te sturen naar de stagecoördinator via fmg-buitenlandstage@fontys.nl; s.egberts@fontys.nl;
- geen grote studieachterstand te hebben (Progress);
- het stroomschema te doorlopen (zie bijlage 2).

1. Richtlijnen motivatiebrief voor praktijkleren buitenland

De motivatiebrief dient 8 maanden voor de aanvang van de praktijkleerperiode te zijn ingeleverd bij fmg-buitenlandstage@fontys.nl.
Het traject van voorbereiding vraagt immers veel tijd en de nodige planning.

In de brief of in het gesprek geeft de student aan:

- welk land of welke stad de voorkeur heeft
- welke zorgcategorie en instelling de voorkeur heeft
- welke periode de student stage wil gaan lopen en wat de motivatie is voor de keuze van het land, de stad, de zorgcategorie en de instelling
- welke meerwaarde deze periode praktijkleren in het buitenland naar verwachting zal toevoegen aan de opleiding in Nederland.
- wat de student als toekomstig verpleegkundige op deze stageplaats verwacht te kunnen bieden
- welke begeleiding de student ter plaatse verwacht en op welke wijze (bijv. reflectiebijeenkomsten, studentenbijeenkomsten) deze plaats gaan vinden.
- met welke personen de student eventueel al contact heeft gehad en welke functie die personen bekleden
- wat heeft de student tot nu toe ondernomen met betrekking tot keuze van een mogelijke stageplaats in het buitenland.
- wie de medestudent(en) zijn. Om ervaringen te delen ondersteuning te krijgen of adviezen, is het van belang dat er iemand in de nabijheid is die de student goed kent. Het advies is om niet alléén naar het buitenland te gaan voor stage.

2. Voorbereiding op het praktijkleren in het buitenland

Het gaat hier om de eerste fase van de voorbereiding die van start kan gaan na de toestemming. Als er eenmaal toestemming gegeven is om voor praktijkleren naar het buitenland te gaan, begint ook de procedure en de voorbereiding voor het land en de leerperiode. Veel informatie kan de student krijgen via studenten die al eerder op het betreffende adres geweest zijn. De namen en mailadressen van die studenten zijn via de coördinator op te vragen.

Voor een goede voorbereiding worden de volgende tips meegegeven:

- Lees je in over het land van bestemming aan de hand van algemene landeninformatie (landenserie van Novib), rapporten, verslagen, krantenartikelen, boeken en informatie uit relevante databanken. Ook de International Council of Nursing (ICN) in Genève geeft zinvolle aanvullende informatie.
- Ga in gesprek met mensen die ervaring hebben met het land of de stageplaats, zoals studenten, vrijwilligers en deelnemers aan uitwisselingsprogramma's (Memisa, kerken, hulporganisaties). Daarnaast kan het waardevol zijn om in gesprek te gaan met mensen die in het land van bestemming zijn geboren en opgegroeid.
- Verdiep je in de cultuur door een film, lezing of voorstelling uit het land van bestemming te bezoeken.
- Bezoek verkeersbureaus en, als het om een tropisch land gaat, het Tropenmuseum in Amsterdam en het Wereldmuseum in Rotterdam.
- Verzamel informatie over de politieke en maatschappelijke situatie van het betreffende land.
- De informatiedag voor 'praktijkleren in het buitenland'" is verplicht. Deze wordt op school aangeboden.
- Zoek aanvullende informatie op de websites van ambassades en consulaten.
- Lees je in op stagepleinzorg.nl
- Raadpleeg de informatie over internationalisering op Fontys Connect.
- Bekijk de mogelijkheden en informatie op de website van Nuffic (www.nuffic.nl).

OPDRACHT VOORBEREIDING OP STAGE

Het doel van deze opdracht is dat de student zich optimaal verdiept voor een stage in het buitenland. De opdracht moet minimaal 3 maanden voor vertrek ingeleverd worden bij de DPL'er van de buitenlandse stage. De opdracht is terug te vinden op stagepleinzorg.nl

FINANCIËN

In principe dient de student de gehele praktijkleerperiode in het buitenland zelf te bekostigen. Dit hangt af van de stageplaats. Dit betekent dat het sparen nu al kan beginnen. Soms is er een beurs waaruit het een en ander bekostigd kan worden.
Kijk voor de actuele informatie op de site van internationalisering Onderwijs en Onderzoek

TALENCURSUS

Om echt contact te kunnen maken met de plaatselijke bevolking is het spreken van de taal van het land bijna **een vereiste**. Over het algemeen kan de student echter met Engels, Frans of Spaans ook wel terecht.

Van studenten die stage gaan lopen op Curaçao wordt verwacht dat zij beschikken over basiskennis van het Papiamento. Ook van studenten die naar Tanzania gaan, wordt verwacht dat zij enkele woorden en basisuitdrukkingen in het Swahili beheersen.

Het is aan te raden om vooraf aandacht te besteden aan de lokale taal. Dit vergemakkelijkt de communicatie op de stageplek en kan bijdragen aan meer zelfvertrouwen in de werksituatie. Op veel locaties is het mogelijk een taalcursus te volgen. De kosten hiervan zijn voor rekening van de student.

3. Voorbereiding na de definitieve toestemming

WAT MOET DE STUDENT VOORAF REGELEN?

Een aantal zaken moet verder geregeld worden. Denk hierbij dan aan tickets, vaccinaties, reispapieren/visum, woonruimte, auto of fietshuur, stagecontract en geld.

TICKET

Of de student nu met een treinkaartje naar Mechelen reist of met een vliegticket naar Tanzania, het is belangrijk om zich goed te oriënteren op de reismarkt. Het kan de student soms honderden euro's besparen. Informeer ook altijd naar eventuele studentenkorting. In het algemeen is een retourticket goedkoper dan een enkele reis. In sommige landen is het zelfs verplicht een retourticket te hebben! Denk zo nodig ook aan tickets voor bv. een binnenlandse reis en informeer of deze in combinatie met een internationale vlucht goedkoper zijn. Je kan ook een open ticket kopen. Je weet nooit wat je na de stage wilt ondernemen of wat er tijdens de stage gebeurt.

VACCINATIES / MEDICIJNEN / VERBANDMIDDELEN

Voor sommige landen zijn vaccinaties nodig. Informeer daar tijdig naar. Bij de informatiedienst van de GGD of elders, bijvoorbeeld het Tropen centrum AMC of het Havenziekenhuis te Rotterdam kan informatie worden verkregen.
Zorg ook altijd dat er een vaccinatiebewijs (-boekje) wordt afgegeven. In bepaalde landen, bijv. Tanzania, moet je een bewijs hebben dat je tegen gele koorts bent ingeënt. Vaccinaties zijn voor eigen kosten, houd daar rekening mee.

Naast vaccinaties is er soms ook nog malariaprofylaxe nodig. Ook hierover kan de GGD de student inlichten. Soms moet je hier een week voor vertrek mee beginnen.

Het PEP-pakket en de bijbehorende procedure worden tijdens de informatiedag toegelicht. Daarnaast is deze informatie beschikbaar op StagepleinZorg.

Het is verstandig om vooraf bij de GGD of een reizigersadviescentrum na te gaan welke medicijnen of medische hulpmiddelen aanvullend worden geadviseerd voor het land van bestemming. Neem daarnaast voldoende van de eigen medicatie mee, zoals insuline, astmamedicatie of anticonceptie, aangezien deze niet altijd beschikbaar zijn op de stagebestemming. Controleer ook of een medische verklaring nodig is voor de douane.

Afhankelijk van de bestemming kan het raadzaam zijn om steriele naalden en spuiten mee te nemen voor noodgevallen. Informeer hierover vooraf bij de GGD of een reizigersadviescentrum. Dit kan bijdragen aan veilige medische zorg wanneer de beschikbaarheid of kwaliteit van medische hulpmiddelen ter plaatse beperkt is.

Lees het boekje **Hoe blijf ik gezond in de tropen?** Bovendien worden in reisgidsen als Lonely Planet over bepaalde tropische landen veel over gezond leven en gezond blijven in de tropen geschreven. Deze reisgidsen zijn ook voor algemene informatie over de stagelanden zeer aanbevelingswaardig.

Fontys Mens en Gezondheid adviseert een **verzekering** af te sluiten voor stage in het buitenland.
De student kan navragen in hoeverre de collectieve verzekeringen van Fontys, zoals de WA-verzekering, dekking bieden tijdens de buitenlandstage of vraag goed na bij je eigen verzekering.

GELDZAKEN

Wat gaat een stage in het buitenland mij kosten? Een veel gestelde vraag die als volgt beantwoord kan worden:

- Het reisticket en visum is voor eigen rekening;
- Vaccinaties en medicijnen moeten ook zelf bekostigd worden;
- Wonen en eten zijn ook voor eigen rekening. In Sri Lanka is kost en inwoning gratis. In Tanzania regelt de contactpersoon aldaar tegen betaling een woonaccommodatie en is er een kok aanwezig;
- Op sommige stageplaatsen heeft de student een auto nodig. Informeer daar ter plekke zelf naar of regel dit vooraf stage. Neem adviezen van studenten die een stage in het buitenland hebben gelopen mee.

In de meeste landen is de student aan levensonderhoud niet meer kwijt dan in Nederland. Vooral in bepaalde tropische landen kan het leven goedkoop zijn. Aruba, Bonaire en Curaçao zijn daarop een uitzondering. Daar gelden over het algemeen dezelfde prijzen als in Nederland. Neem niet het hele te besteden bedrag mee uit Nederland.
Een buitenlandstage gaat ongeveer tussen de € 3500,- en € 5000,- kosten. Dit is mede afhankelijk van het eigen bestedingspatroon en welke ondernemingen je uitvoert.

BEURZEN

Met de Erasmus stagebeurs kan de student stagelopen bij een gezondheidszorginstelling binnen de EU-landen. De student moet deze beurs zelf aanvragen. Daarnaast heb je de Koninkrijksbeurs. Dit is een financiële subsidie voor Nederlandse studenten, via loting, die voor max. zes maanden stagelopen of willen studeren op Curaçao of ergens anders binnen het Koningrijk der Nederlanden.

Samen met de coördinator buitenlandstage maakt de student afspraken over de inhoud van het stagecontract. Dit moet dan worden vastgelegd in een stagecontract dat door Fontys Mens en Gezondheid en de buitenlandse gastorganisatie moet worden ondertekend.

DIRECTE VOORBEREIDING VOOR DE STUDENT

Er is een aparte handleiding die de student helpt bij de voorbereidingen die direct betrekking hebben op de inhoud van de stageperiode *Handleiding Praktijkleren* op stagepleinzorg.nl op stagepleinzorg.nl.
In deze handleiding vindt de student informatie over de voorbereiding, uitvoering en beoordeling van het praktijkleren. Deze informatie is van toepassing op zowel stages in Nederland als stages in het buitenland. Daarnaast is er een aparte handleiding beschikbaar voor Praktijkleren Buitenland.

Afspraken met betrekking tot stage buitenland:

- De student heeft kennisgenomen van de afspraken met betrekking tot het stagelopen op de werkplek in het buitenland, zie stagepleinzorg.nl. Denk aan de benodigde formulieren en brochure praktijkleren in het buitenland. Zoals o.a. het stagecontract.
- De student heeft kennisgenomen van de website Fontys International: hier staat belangrijke informatie met betrekking tot stagelopen in het buitenland. Een noodzakelijk formulier, wat de student moet invullen is het registratieformulier in verband met calamiteiten.
- Een kopie van dit formulier stuurt de student van tevoren naar de stage coördinator buitenland. Bij niet ontvangen van dit formulier door jouw DPL'er vervalt de erkenning van de stage door FMG.
- De student stuurt gegevens van contactpersoon thuis, vluchttijden en datum van vertrek naar de DPL'er.
- De student stuurt een mail met de bereikbaarheidsgegevens in het buitenland, telefoon, emailadres, verblijfadres en contactadres in Nederland.
- Na aankomst stuurt de student een mail met de gegevens van de begeleiders(s), woonadres, telefoon etc. in het buitenland.
- Drie weken na start stage stuurt de student het praktijkleerplan op aan de werkbegeleiders, DPL'er en zorgt dat het in Portflow staat.
- Het praktijkleerplan en de verantwoording mag de student zowel in het Engels als Nederlands schrijven voor de docent. Voor de stageplaats indien nodig in het Engels.
- Op stagepleinzorg.nl staat het beoordelingsformulier in het Engels. In geval van internetproblemen, is het raadzaam dit formulier al voor vertrek te downloaden.
- Het evaluatieformulier vult de student na afloop van de stage in en stuurt deze op naar fmg-buitenlandstage@fontys.nl. De student heeft na de stage een *verplichte*

evaluatie met alle studenten die in dezelfde periode op buitenlandstage zijn geweest.

- Maak tijdens je buitenlandstage foto's of filmpjes om je ervaringen vast te leggen. Graag ontvangt Fontys ook beelden voor communicatie over buitenlandstages, bijvoorbeeld voor de FMG-website. Houd hierbij altijd rekening met privacy- en beroepsregels en vraag vooraf toestemming aan de instelling en aan eventuele herkenbaar in beeld gebrachte personen.
- De student neemt deel aan de lessen op de afgesproken data.

Doen er zich bijzonderheden voor waar Fontys Mens & Gezondheid van op de hoogte moet zijn, dan kan de student telefonisch contact opnemen met: **Simone Egberts** (+31 6 20 50 15 45)

BELANGRIJK!

Tijdens het stagelopen in het buitenland gaat het inschrijven voor andere studieonderdelen gewoon door. Zorg dat namens jou iemand anders (bijv. een medestudent) op tijd inschrijft voor andere studieonderdelen. De school is hiervoor **NIET** verantwoordelijk!

Gedragscode tijdens de stage

De student is zich bewust van het feit dat hij als gast stage mag lopen in o.a. het ziekenhuis en zal zich als zodanig ook gedragen. Het is verboden op welke wijze dan ook dat de student negatieve uitlatingen doet over de stageplaats via de sociale media.

De beoordeling van de werkplekperiode, wie doet dat?

Uiteindelijk beoordeelt de DPL'er met een tweede examinator de buitenlandse stage. De procedure van deze beoordeling is in overeenstemming met de beoordeling zoals vermeld in de actuele handleiding praktijkleren, zie stagepleinzorg.nl

Wat betreft de stageplaats:

Zorg dat het duidelijk is bij wie de student zich op het adres van de stageplaats bij aankomst moet melden en op welk tijdstip. De student moet hiervoor zelf een afspraak maken. Houd daarbij rekening met mogelijke culturele verschillen in de omgang met tijd en afspraken.

Bijlage 1. **Stappenplan Internationalisering**

Voordat de student op stage naar het buitenland kunt gaan heeft de student verschillende stappen doorlopen die de student moet zetten, voordat de student een definitief “GO” ontvangt: Oriëntatiefase, indirecte voorbereiding en directe voorbereiding fasen en de evaluatiefase. Deze fasen worden hier in kaart gebracht.

1 - ORIËNTATIEFASE

---

2 weken

- De student wil op stage; ga naar stagepleinzorg.nl om je te oriënteren op het stagelopen in het buitenland en het land waar je naar toe wilt.
- Lees de brochure ‘Praktijkleren in het buitenland’. Zorg dat je goed bent voorbereid. Zie doorstroomschema

3 weken

- De student heeft een keuze gemaakt van land, plaats en met wie de student wil gaan.
- De student vraagt een oriëntatiegesprek aan via fmg-buitenlandstage@fontys.nl en s.egberts@fontys.nl.
  De student vraagt advies aan studentcoach, studentconsulent (sc) en de laatste DPL'er.

Bij positieve adviezen: de student schrijft een motivatiebrief, C.V., plan van aanpak en stuurt deze naar fmg-buitenlandstage@fontys.nl en s.egberts@fontys.nl
De adviezen worden door de desbetreffende personen (studentcoach, studentconsulent en laatste DPL'er) gestuurd naar fmg-buitenlandstage@fontys.nl

Vragen aan studentcoach etc.: Zie document op stagepleinzorg.nl

De brief dient in principe 8 maanden voor de aanvang van de praktijkleerperiode te zijn ingeleverd bij fmg-buitenlandstage@fontys.nl en s.egberts@fontys.nl. De voorbereiding vraagt immers veel tijd en de nodige planning.

In landen waar Engels wordt gesproken alle brieven in het Engels aanleveren.

2 - INDIRECTE VOORBEREIDING

2 weken

- Na goedkeuring van de motivatiebrief, advies studentcoach, studentconsulent en DPL'er start de student met oriëntatie op de benodigde papieren; visum, verzekering, financiën en ticket. De coördinator buitenland meldt de student aan bij het stageadres.
- Van alle mails met de contactpersoon in het buitenland zet de student fmg-buitenlandstage@fontys.nl in de cc.
- De student oriënteert zich op zaken zoals taal, vervoer en verblijf.
  Tip: ga nog niets definitief regelen/vastleggen. Alleen na goedkeuring stageadres door coördinator aldaar.
- De student maakt een plan met tijdspad waarin alle benodigde activiteiten ten behoeve van de voorbereiding vermeld staan. Bespreek dit plan met de coördinator buitenland.

3 - DIRECTE VOORBEREIDING

- Start met de voorbereidingsmodule en lever deze in volgens het gemaakte plan van aanpak.
- Bezoek zeker de website van Onderwijs en Onderzoek
- Vul het calamiteitenformulier (study abroad / mobility online) in en stuur dit aan fmg-buitenlandstage@fontys.nl

Inleveringsdatum voorbereidingsmodule voor stage in september: 1 mei.
Inleveringsdatum voorbereidingsmodule voor stage in januari: 1 oktober.

4 - EVALUATIEFASE

- Medio mei of oktober (afhankelijk van de student start stage) heeft de student een afspraak met DPL'er (Simone/ Suzanne/ Femke) waarin de voorbereidingsmodule en alle punten voor vertrek worden besproken aan de hand van het activiteitenplan. In juni of december is er een gezamenlijke bijeenkomst met alle studenten en worden afspraken gemaakt voor vertrek en de terugkomst van de stage.

Na goedkeuring voorbereidingsmodule en alle activiteiten en inleveren calamiteiten formulier ontvangt de student een definitieve ‘GO’.

Bijlage 2: **Stroomschema**

Om een zo zorgvuldig mogelijke afweging te maken en een goed advies te geven aan de student en de coördinator, stellen wij de volgende **Eisen voor een buitenlandstage:**

- De student moet zijn/haar propedeuse behaald hebben.
- Niveau van EvL5 moet voldaan zijn.
- Er wordt gekeken naar de resultaten in Progress.
- Een schriftelijke motivatiebrief, CV en plan van aanpak tot vertrek van de student.
- De student vraagt aan zijn/haar studentcoach, DPL'er van de laatste stage en de studentconsulent om een advies.

Procedure:

1. Student vraagt een oriënterend gesprek aan bij de coördinator buitenlandstage.
2. Student gaat in gesprek met de studentcoach, studentconsulent en DPL'er van de laatste stage.
3. De studentcoach, DPL'er en studentconsulent sturen adviezen naar fmg-buitenlandstage@fontys.nl en s.egberts@fontys.nl.
   A: Als de studentconsulent zorgen heeft, dan maakt de studentconsulent met de student een afspraak om naar aanleiding van een gesprek tot een advies te komen met coördinator buitenlandstage.
   B: Als er geen bijzonderheden zijn, ontvangt de student een mail van de studentconsulent dat er een positief advies is om op buitenlandstage te gaan.
4. De studentenconsulent verstuurt naar aanleiding van het advies of het gesprek dat heeft plaatsgevonden een mail naar de coördinator buitenlandstage, waarin enkel wordt aangegeven of er een positief of een negatief advies is voor een buitenlandstage, met een CC naar de student.
5. Na gesprek van coördinator buitenlandstage en de student volgt er een goedkeuring van de coördinator en kan de student het voorbereidend traject vervolgen (zie stagepleinzorg.nl). De student kan altijd vooraf aan de procedure een informatief gesprek aanvragen over het stagelopen in het buitenland.

Literatuur

Banning, H. (z.j.). *In gesprek met migranten: Transculturele communicatie*. Nelissen
Boog, E., et al. (z.j.). *Kleurrijk verplegen en verzorgen*. Bohn Stafleu van Loghum.
Giger, J. N. (2013). *Transcultural nursing: Assessment and intervention* (6e ed.). Elsevier.
Hoffman, E., & Arts, J. (1994). *Interculturele gespreksvoering*. Bohn Stafleu van Loghum.
Hofstede, G. (z.j.). *Allemaal andersdenkenden: Omgaan met cultuurverschillen*. Contact.
Kager, P. A. (2011). *Hoe blijf ik gezond in de tropen*. LM Publishers.
Kempen, P., & Keizer, P. (2005). *Competent afstuderen en stage lopen* (3e druk). Noordhoff Uitgevers.
Werner, D., Thuman, C., Maxwell, J., et al. (z.j.). *Where there is no doctor: A village health care handbook*. Macmillan.

Websites en overige bronnen

- GGD. (z.j.). GGD. https://www.ggd.nl
- Lonely Planet. (z.j.). Reisgidsen. https://www.lonelyplanet.com
- Nuffic. (z.j.). Nuffic. https://www.nuffic.nl
- Oxfam Novib. (z.j.). Landenreeks. https://webwinkel.oxfamnovib.nl
- Stageplein Zorg. (z.j.). StagepleinZorg. https://www.stagepleinzorg.nl
- Study Abroad. (z.j.). Study Abroad. https://www.studyabroad.nl
- Mobility-Online. (z.j.). Mobility-Online. https://www.mobilityonline.nl

Zie verder de literatuur en websites bij de opdracht: ‘Verslag voorbereiding op stage in het buitenland’.